



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs VII. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt, ex fortißimis
Israel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

Psal. 21. ego sum vermis & non homo, & cum in
1. Reg. alio loco, canem se mortuum & puli-
26. 24. cem commemorabat, & in Psalmo di-
Psal. 105. citur Moyses stetisse, in confractio-
 ne in conspectu Dei, vt auerteret iram eius.
 Quanta enim contritione spiri-
 tus & compassionis virtute conte-
 rebatur, quando pro peccato po-
 puli orans dicebat ad Deum, aut
Exod. 32. dimitte eis hanc noxam, aut si non facis,
 dele me de libro tuo quem scripsisti:
2. Cor. 15. Paulus quoque humilitatis deie-
 ctione comminutus, minimum se A-
 postolorum nominat, pietatis au-
 tem & compassionis confractio-
 ne contritus, optat pro fratribus ana-
Rom. 9. thema fieri.

Ascensus autem iste sicut vir-
 gula fumi fuisse dicitur; fumus autē
 cum ascendit, ita paulatim ascen-
 dendo deficit, vt omnino videri nō
 possit; quia tanta est in sanctis con-
 templatiuæ vitæ subtilitas tanta
 sanctæ conuersationis per deser-
 tum intimæ solitudinis sublimitas,
 vt magis effugiat animos demi-
 rantium, quàm teneatur confide-
 ratione imitari cupientium, vt dum
 comprehendere sequendo non
 præualet, in ipsa sui consideratione
 deficiat.

VERSUS VII.

*En lectulum Salomonis sexaginta
 fortes ambiunt, ex fortissimis Israel.*

Non repugnat vt reor rationi,
 si lectulum Salomonis huius

tripliciter accipiamus, siue vniuer-
 salem Ecclesiam, siue sancti cuius-
 que animam, siue sanctam vtrius-
 que testamenti scripturam, non
 quod locis comprehendatur, qui
 incircumscribitur est, sed quod gra-
 tiarum & salutarium effectuum
 concessio & conseruatio sit ipsius
 in aliquo supradictorum, saluans,
 custodiens, & gubernans requie-
 tio.

Ecclesia nempè vniuersalis hu-
 ius Salomonis, id est, veripacifici
 nostri Domini Iesu Christi lectulus
 est, quia in ea requiescit per saluti-
 feram mandatorum suorum obser-
 uantiam, & viuificatricem Sacra-
 mentorum suorum concorpora-
 tionem, quam ei exhibet sub spe-
 cie sacramentalium rerum, pacifi-
 cans ea, quæ in cælo & in terra sūt,
 vt fiat quasi vna respublica huius
 magnifici Imperatoris, vna videli-
 cet Ecclesia, & quæ gaudet in pa-
 tria, & quæ adhuc peregrinatur in
 terra. *Caput enim Ecclesie Christus, ipsa
 verò corpus Christi.* & sicut corpus si-
 ne capite non viuit, nec aliquid po-
 test; & sicut caput non est vitale si-
 ne corpore, sic & Christus nulli
 confert vitam sine vnitatem corporis
 Ecclesie. Vnum ergo sunt Christus

& Ecclesia, quia cum caput à cor-
 pore suo sit indiuisum, quisquis pa-
 cem & vnitatem Ecclesie non ha-
 bet, nec Christum habet: vnde &
 in ipso sacramento Sacramento-
 rum corpore scilicet & sanguine
 Christi, capiti corpus, hoc est
 R Christo

Lectulus
 Salomonis
 tripliciter
 accipitur.

Quomodo
 per lectulū
 Salomonis
 vniuersalis
 Ecclesia
 intelliga-
 tur.

Christus
 capiti, &
 Ecclesia
 corpori
 compara-
 tur.

Christo Ecclesia cōsacramētalis, & concorporalis efficitur: suo & illius mysterio, quando mysterium Christi in veritate corporis sumptum nulli prodest, nisi mysterium Ecclesiæ, societatem scilicet Ecclesiasticam eodem sacramento assumpserit; quia cum, sicut diximus Christus à corpore suo, hoc est Ecclesia sit indiuisus; in Sacramento suo idem Christus veraciter sumi non dicitur, nisi sumatur vniuersus suo & Ecclesiæ mysterio eidem Ecclesiæ concorporatus: ipse enim dicit, *qui manducat carnem meam & bibit sanguinem meum, in me manet & ego in eo.*

Ioh. 6.

Vbi ergo magis requiescit Christus quam in Ecclesia, quæ quotidie corpori & sanguini eius participando ipsi concorporatur & quasi vnum efficitur? vnde qui se ab vnitae Ecclesiæ malè viuendo vel prauè docendo præcidiunt, quia in Ecclesiâ non manent, cum Christus & Ecclesia vnum sint, in Christo non manent, atq; ideo cum corpori eius participant, sumunt quidem eum in veritate substantiæ, sed non sumunt ad effectum salutis suæ. Hoc enim est eum non veraciter sumere, quia non sumitur vniuersus, quoniam quidem cum in altari, Ecclesia, vt dictum est, concorporalis & consacramentalis sit Christo, vniuersum corpus Christi, caput scilicet cum membris non sumit, qui cum extra Ecclesiam sit, se ipsum

Quid sit veraciter & vniuersè Christum sumere.

Christo & Ecclesiæ in vtriusq; sacramento non vnitur. Sumit quidem ipsum sacramentum secundum essentiam sui, quod aliquibus ad vitam, aliquibus ad exitium prouenit; virtutè verò & rem sacramenti non sumit, quia cum hæc sit virtus & res sacramenti, vt inuicem se diligendo, de vnitae corporis Ecclesiæ sint, quicumq; de eo participantur, quod nulli ad exitium, sed omni credenti proficit ad salutem, quicumq; tantæ societatis conformante & vniente Christo, verè participes non fuerint. Christum veraciter non sumit, dum nõ ad salutem sui, sed ad iudicium, sumere comprobetur: nam cum ipse Christus præcipiat dicens, *si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum,* ostendit, munus non accipiendum, vbi offerentis animus vinculum pacis & charitatis non habuerit. Quod si hæc vnitas, singulariter inter commembra non conseruata, offerentium munera repellit, quanto magis totius corporis Ecclesiæ vnitatem deserens, nec munus offerre, nec oblato participari poterit?

Sed lectulus iste est Salomonis, id est pacifici qui dixit, *pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis,* confederantis quæ in cælo sunt & in terra, quia cum vnum sit corpus Christi Ecclesia, quæ partim in cælo cum

Aliud est essentiam sacramenti, aliud rem sacramenti participare.

Matth. 5.

Salomon pacificus interpretatur. Ioh. 14.

Christi

Christo regnat, partim adhuc peregrinatur in corpore, quicumque ab unitate huius peregrinae partis recedit, illius superne partis consortium non meretur, quoniam quidem cum unum sint secundum virtutem & rem Sacramenti, hoc est Ecclesiasticae unitatis, quamvis nondum vno sociantur loco, ita tamen iunguntur spiritu, ut quisquis unam non habet, alteram non habeat. Unde in lectulo isto huius pacifici, hoc est in Ecclesia, in qua adhuc Christus per Sacramentorum velamina requiescit; quisquis per penitentiam amissam receperit unitatem, illi quoque quae in supernis est sociari meretur, illo veniente, & rem corporante, qui reconciliauit nos Deo per sanguinem suum.

Per lectulū Salomonis sancti y-niuseiunf-que animae quoque signatur. Sap. 7.

Sancti quoque cuiusque anima lectulus est huius veri pacifici nostri, quia cum anima iusti dicatur sedes sapientiae, ibi nimirum suaviter quiescit Deus, ubi sapienter, ratiōnabiliter, & honestè, ipsa sapientiā gubernante eiusdem requietionis disponitur locus; ubi mens per gratiam ita Deo copulatur, ut cum eo vnus spiritus efficiatur, cuius unitatis Sacramentum, omnem confert salutis effectum, sicut ipse saluator dicit, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Cum enim ad omnem bonitatis & disciplinae fructum mens impotens sit sine cooperante gratia, tantum huius coniunctionis ei confertur virtus,

Ioan. 15.

ut cum omnipotens sit, cui per unitatem spiritus copulatur, omnipotens quoque & ipsa per gratiam efficiatur, sicut ipse dicit, omnia possibilem credenti. Si enim Sancti Deo coniuncti Dij dicuntur, ille quidem essentialiter, isti verò nuncupatiuè, non videtur inconsequens, ut cum omnipotenti per unitatis Sacramentum concorporentur, omnipotentiae quoque eius quodam suo modo participes efficiantur, qui possint cum Apostolo dicere, omnia nobis cum illo donauit; nam quibus omnia cum illo donauit, quando omnipotentem non habent, nihil est quod in ipso & per ipsum non possint. Sed talis mens lectulus determinatè dicitur Saluatoris, id est pacifici, quia ubicunque iste pacificus per gratiae suae dignationem quieuerit & mansionem fecerit omnis sopitur carnalis affectionis spiritui repugnans aduersitas.

Marc. 9. Deus essentialiter Deus, Sancti nuncupatiuè Dij dicuntur.

Rom. 8.

Porro lectulus iste Salomonis huius, diuina quoque non absurdè accipitur scriptura, quia in ea Christus requiescit per praceptorum suorum documenta & virtutum exempla, ubi praedicatur huius pacifici testamentum, quod in morte sua confirmauit, videlicet pacis & dilectionis praecipuum, cum dicit, mandatum nouum do vobis, ut diligatis inuicem sicut dilexi vos, Cuius dilectionis plenitudo gemina constat relatione Dei videlicet & proximi, in qua tota lex pendet & Propheta, quam quia

Per lectulū item Salomonis diuina scriptura accipi potest.

Ioann. 13.

Matt. 22.

tora vtriusq; testamenti continet pagina, quæ nihil vtile vel honestum absq; ea discernit; non immerito sacra scriptura huius pacifici lectulus nuncupari potest. Ibi enim à legente & in ea meditante inuenitur Christus, ibi potest intelligere, quid credere, quid sperare, quid amare debeat, & hanc triplicem virtutem habere, Deum est habere, ad quem aternaliter habendum, fide, spe, charitate, ducitur & confirmatur. Ibi Christus latens & quasi quiescens agnoscitur & suscitatur, quia in mentibus legentis postquam intelligitur, si fidei & bonorum operum gressibus animus mouetur, quasi Christus quiescens suscitatur. In Evangelio namq; scriptum est, quod Christus in fractione panis est agnitus, qui in formâ peregrini latebat, quia scriptura diuina quæ est cœlestis ille & viuus panis Christus non intelligentibus peregrina est, sed cum fuerit per expositionis confractionem distributa, Christus qui in eâ latebat, intelligentis mente agnoscitur.

Sed videndum quid sit, quod hunc Lectulum pacifici huius dicuntur ambire sexaginta fortes, ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios & ad bella doctissimi. Multi enim hunc lectulum dissipare, & istum pacificum auferre conati sunt; quidam vanis & irreligiosis cultibus, quidam peruersis moribus, nonnulli prauorum dogmatum erroribus, quibus isti fortes fortissimè restiterunt

factis, dictis, & scriptis, tenentes gladios verbi Dei, & ad huiusmodi hostes debellandos doctissimi, primo quidem sancti Apostoli atq; Apostolici viri, deinde sancti Martyres, denique sacerdotes, qui omnes fuerunt ex fortissimis mente Deum videntium, & ex ipso inuictæ fortitudinis robur trahentium, suo quoq; tempore & loco hunc lectulum ambientes & custodientes, non quod ipsi huic pacifico necessarij fuerint, sed quod ipse eis admodum necessarius fuerit quem timebant amittere malorum peruersitate, qui fidem Catholicam subuertere omnimodis laborabant.

Cur autem istorum fortium, siue fortissimorum numerositas sexagenario numero determinatur? non enim nihil rationis habet vt cum istorum fortium innumerabilis fuerit multitudo, isto numero finito comprehendatur: poterat quidem esse, vt ille realis Salomon plures haberet sui corporis custodes, vel rerum suarum diuersis in locis repositarum, suis quoque officijs certos & designatos tutores, sed cum tantam ei pacem Deus concesserit, vt nulla eius tempore bella mouerentur, mirum videretur si iuxta literam accipiendum est, cur solo eius corpori custodiendo tot fortes deputati erant. Verum qui magis hæc ad spiritualement sensum referri ratio postulat, videamus quid iste numerus

& contra hostes eius tuentur Apostoli, Martyres & sacerdotes significantur.

Cur lectulum Salomonis ambientes dicantur esse sexaginta finitè.

Crederet, sperare & amare Deum est habere.

LUC. 24.

Per fortissimos in Israel qui lectulum Salomonis ambiunt.

Sexa-

Sexagenarius innuat. Sexagenarius namque ex senario & denario altero per alterutrum multiplicato componitur: Senarius autem qui partibus suis insimul collectis nec minuitur nec distenditur perfectionem significare dicitur: Denarius verò qui ex quinario bis ducto componitur Decalogū legis insinuat, pro quo obseruato vel cōtempto propter quinq; sensus corporis, quorum officio siue ad bonū siue ad malum mens ducitur, vniuersitas hominum, in decem Virginum quinq; prudentium & fatuarum ordine, vel remuneratur vel damnatur. Senarius autem qui perfectionē significat, & Denarius qui decalogum demonstrat, inuicem se multiplicātes & sexagenarium perficientes ostendunt istos sexaginta fortes, ita perfectē in diuinis præceptis custodiendis sensus suos exterioris aptasse, vt merito in quinq; prudentium forte computentur.

Solent autem hi qui Arithmeticæ artis scientiam habent, talē numerum vt sunt sexaginta dicere superfluum, qui cum sint quidam numeri qui ita partium suarum collectione æquantur, vt nec minus nec maius toto corpore recipiant, atq; ideo perfecti dicantur, quidam quia suarum partium compositione toto corpore minus reponūt diminuti nuncupētur isti qui partibus proprijs insimul collectis totū corpus aliqua numerositate, transcendunt, superflui appellantur. Sed

nos qui hunc numerum fortium istorum in bonam referimus partem, transcensionem istam non superfluitatem, sed spiritualis lucri quod de virtute ad virtutem proficit incrementum accipere debemus, vt dicamus fortes istos in creditis sibi quinq; sensuum talentis, ita magnifice operatos fuisse pro sui ex proximorum vtilitate, vt studio illorum in bonis operibus semper augmentum capiente, de fortibus fortissimi efficerentur.

Videamus autem quid huius numeri sexagenarij partes appor- tent, vt cognoscere possimus, vtrum ad istorum Christi fortium perfe- ctionem pertineant. Sexagenarij i- gitur numeri altera pars sunt tri- ginta, tertia viginti, quarta quin- decim, quinta duodecim, sexta de- cē, decima sex, duodecima quinq;, quinta decima quatuor, vicesima tres, tricesima duo, sexagesimavnū. Quæ partes simul collectæ centum & octo complent, totum corpus sexagenarij quadragesimo octa- uo numero transcendent. Quæ est autem omnium perfectorum remuneratio, nisi omnis laboris eor- um centupliciter melior recom- pensatio in futurā regeneratione quando in corporum immortalita- tem renascentur ad illam vitam o- ctauæ ætatis quæ nūquam finietur?

Benè ergo istorum fortium siue fortissimorū collectio sexagenario cōprehēditur numero, cuius partes in vnum redactæ, in centum & octo

R 3 excres-

Senarius & denari- us nume- rus quid si- gnificent.

Sexagena- rius nume- rus secun- dum Arith- meticos superfluus est, hoc loco pro perfecto accipitur spiritali- ter.

Sexagena- rij numeri partes quid appor- tent.

Numerus
centenari-
us & octa-
uus quid
figuret.

excrescunt, vt non hoc ad superfluitatem, sed ad virtutum referamus, augmentationem, quando rectè agendo & docendo, sui & aliorum lucrati sunt profectum, pro quo consequentur perfectam beatitudinem, quæ centenario numero designatur, & in octaua, vt diximus, ætate sine fine mansura complebitur.

VERSUS VIII.

Omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: vnus cuiusq; ensis super femur suum propter timores nocturnos.

Isti vero sexaginta fortes ex fortissimis Israel, lectulum Salomonis ambientes quid faciunt? omnes, inquit, tenentes gladios, & ad bella doctissimi: non dicit habentes, sed tenentes, quia potuerunt quidem habere secreta, quodam animæ scientis & intelligentis repositoio, sed non tenere publico quodam prædicantis voce & opere gestatorio. tenent ergo gladios, quia semper parata gestant sententiarum & actionum documenta, quibus videntes & audiētes ad spiritualia instruant certamina, sed quid sunt isti gladij nisi sermones Dei; *verus est enim sermo Dei, & efficax, & pene trahitior omni gladio ancipiti, & pertingens vsq; ad diuisionem animæ, compagum quoq; & medullarum & discretor cogitationum: huiusmodi enim gladium diuidentem & separantem, misit Deus in terram, quando venit separare*

Cur sexaginta fortes dicantur tenere gladios & non habere.

Gladij sermones Dei sunt.

Hebr. 4.

hominum aduersus Matrem suam, & nurrum aduersus socrum suam, & inimici hominis domestici eius. Hoc nimirum gladio sermonis Dei, quo præcipitur fieri separatio & omnimoda discretio inter bonum & malum, inter virtutes & vitia debent vti inelyti bellatores Dei, quibus propositum est huius pacifici lectulum ambire doctrina & operatione, siue hunc lectulum ad Ecclesiam referamus, siue ad propriam cuiusq; sancti mentem, in qua diuinitas, gratiæ suæ dignatione requiescere creditur, quatenus vtrobiq; & Ecclesiam ab infidelium defendat prauitate, & seiplos à malignorum spirituum suggestionem vel deceptionem tueantur.

Quæ vero sunt bella in quibus tales debent dimicare, & ad quæ doctissimi memorantur? profectò virtutum & vitiorum magnalis & discordia, vbi in causa est repugnantia duorum sibi aduersantium videlicet carnis & spiritus, *caro enim concupiscit aduersus spiritum, spiritus autē aduersus carnem.* Et rectè non ad bellum sed plurali numero ad bella doctissimi prædicantur, quia aliud est bellum humilitatis cōtra superbiam, aliud castitatis contra libidinem, aliud patientiæ contra iram, aliud obedientiæ contra contumaciam, aliud sobrietatis contra luxuriam, aliud avaritiæ contra liberalitatem, vel si cuius virtutis, quæ sibi opposito reluctatur vitio, ad quæ bella feliciter peragenda, isti sexaginta

Quæ sint bella in quibus sexaginta fortissimi dicuntur ad dimicandum doctissimi. Gal. 5.